

SCENARIUSZ LEKCJI WYCHOWAWCZEJ

TEMAT: Życ z Muko. O problemach codziennego życia z mukowiscydozą.

ETAP EDUKACYJNY: klasy 1-3 gimnazjum

CZAS TRWANIA: 45 minut

MATERIAŁY:

film (dostęp do filmu: <http://mukolife.pl/film>), kartki czystego papieru (tyle, ilu uczniów), Materiał 1 - test, Materiał 2 - karta pracy, Materiał 3 - zdania podsumowujące, Materiał 4 (dodatkowy) - kody QR, brystol do wykonania plakatów, mazaki, kredki.

NARZĘDZIA:

komputer, rzutnik / tablica interaktywna

CELE:

- uwrażliwienie uczniów na problemy osób chorych na mukowiscydozę
  - rozwijanie zachowań empatycznych
  - kształtowanie postawy akceptacji i tolerancji wobec rówieśników
-

PRZEBIEG ZAJĘĆ:

1. /5 minut/ Nauczyciel rozdaje uczniom czyste kartki papieru. Każę je pognieść, podeptać, zdeformować, ale w taki sposób, by nie zostały podarte. Następnie prosi uczniów, by przywrócili kartki do stanu poprzedniego, by je wyprostowali, wygładzili.

Komentarz nauczyciela:

Mimo wysiłku włożonego w doprowadzenie kartek do pierwotnego stanu, pozostały na nich zagięcia, wgniecenia, brudne ślady. Pozostaną takie na zawsze, nawet upływający czas nie sprawi, że zagniecenia się wyprostują. Tak samo dzieje się z człowiekiem, który doświadcza w swoim życiu jakiegokolwiek formy przemocy, czy to bezpośredniej - takiej jak bicie, przezywanie, ośmieszanie, rozpowszechnianie plotek, czy pośredniej - naznaczania, izolowania, wykluczania z grupy, namawiania innych do wrogich zachowań. Dokuczanie może dotyczyć każdego, niezależnie od jego wyglądu, płci, umiejętności, sprawności fizycznej czy stanu zdrowia. Często dotyka tych, których los już w jakiś sposób doświadczył, na przykład przez niepełnosprawność czy chorobę. Równie często osoby dopuszczające się takich czynów po prostu nie wiedzą i nie rozumieją z jakim problemem mają do czynienia. Bez względu na powody takich zachowań osoby, które padły ich ofiarą, nie ponoszą za nie odpowiedzialności. Skutki różnego rodzaju nękania są długofalowe, a rany po nich - psychiczne rany - goją się długo. Dlatego należy, będąc świadkiem takiej sytuacji, reagować. A w przypadkach, gdy spotykamy się z czymś dla nas obcym, niezrozumiałym - pytać,

dociekać, uczyć się zanim pochopnie sformułowaną opinią czy komentarzem wyrządzimy komuś krzywdę.

-----

2. /1 minuta/ Nauczyciel wprowadza uczniów w temat zajęć. Mówi, że często zdarza się, że osoby niepełnosprawne lub chore spotykają się w swoim środowisku z niezrozumieniem wynikającym z nieznamomości specyfiki danego schorzenia. Jedną z chorób, o której ludzie zazwyczaj mało wiedzą, jest mukowiscydoza. Stąd osoby na nią chorujące mogą spotkać się z pewnymi utrudnieniami w ich codziennym życiu.

-----

3. /3 minuty/ Nauczyciel zaprasza uczniów do wykonania **testu** typu "prawda / fałsz" na temat mukowiscydozy. To forma sprawdzenia dotychczasowego stanu wiedzy na ten temat (**Materiał 1 - test**). Test można wykonać wspólnie - zapisując na tablicy, ilu uczniów wskazało na odpowiedź "prawda", ilu na "fałsz" przy każdym pytaniu. Uczniowie mogą też wykonać zadanie samodzielnie korzystając z testów z Materiału 1.

-----

4. /13 minut/ Po uzupełnieniu testu, nauczyciel zapowiada i wyświetla **film**. Informuje, że w treści filmu znajdują się odpowiedzi na pytania testu, zatem po jego obejrzeniu grupa omówi udzielone odpowiedzi.

Po obejrzeniu filmu - dyskusja na temat udzielonych przez uczniów odpowiedzi. Wyjaśnienia, którymi może posłużyć się nauczyciel, znajdują się w **Materiale 1 z komentarzem dla nauczyciela**.

-----

5. /10 minut/ Nauczyciel dzieli klasę na grupy po ok. 4-5 osób. Prosi, aby na podstawie filmu odpowiedzieli na pytania dotyczące bohaterki filmu (**Materiał 2**).

Następnie grupy kolejno prezentują efekty swoich przemyśleń, przedyskutowują je.

-----

6. /10 minut/ Nauczyciel prosi uczniów by teraz, kiedy wiedzą więcej o specyfice choroby, w grupach ułożyli zestawy wskazówek dla uczniów i dla nauczycieli, które pomogą lepiej funkcjonować bohaterce filmu w jej szkole. Prace w formie plakatów powinny zostać omówione i wyeksponowane w klasie.

-----

7. /3 minuty/ Podsumowanie lekcji.

Nauczyciel podaje źródła, w których można szukać bardziej szczegółowych informacji o chorobie:

<http://www.mukolife.pl/> - strona projektu Mukolife

<http://www.ptwm.org.pl/> - strona internetowa Polskiego Towarzystwa Walki z Mukowiscydozą

<http://www.mukowiscydoza.pl/> - strona Fundacji Pomocy Rodzinom i Chorym na Mukowiscydozę „MATIO”

Grupom z dostępem do urządzeń mobilnych można rozdać **Materiał 4** z instrukcją i kodami QR, pod którymi kryją się linki do filmów dotyczących mukowiscydozy.

Na podsumowanie lekcji uczniowie są proszeni o wypełnienie kart ze zdaniem podsumowującym, które są formą autorefleksji i informacji zwrotnej dla nauczyciela (**Materiał 3**).

ŹRÓDŁA

1. <http://www.mukolife.pl/> - strona projektu Mukolife
2. <http://www.ptwm.org.pl/> - strona internetowa Polskiego Towarzystwa Walki z Mukowiscydozą
3. <http://www.mukowiscydoza.pl/> - strona Fundacji Pomocy Rodzinom i Chorym na Mukowiscydozę „MATIO”
4. <http://www.cialopedagogiczne.pl/pognieciona-kartka/>

O AUTORCE:

Anna Sosna, Nauczyciel Roku 2011, laureatka European Language Label 2005 dla nowatorskich inicjatyw w nauczaniu języków obcych. Nauczycielka języka angielskiego, terapeutka pedagogiczna i wychowawczyni w gimnazjum. Autorka i koordynatorka projektów edukacyjnych z zakresu edukacji antydyskryminacyjnej i międzykulturowej. Zwolenniczka tezy, że rozwój ucznia jest zależny od rozwoju osobistego nauczyciela.

Zaznacz, czy podane poniżej stwierdzenia na temat mukowiscydozy są prawdziwe czy fałszywe:

1. Mukowiscydoza to choroba płuc. prawda / fałsz
2. Mukowiscydoza to choroba genetyczna. prawda / fałsz
3. Od chorej na mukowiscydozę, kaszlącej osoby można się zarazić. prawda / fałsz
4. Jest to uleczalna choroba przewlekła. prawda / fałsz
5. Kaszel spowodowany jest zalegającym w oskrzelach i oskrzelikach śluzem. prawda / fałsz
6. Pomimo regularnego jedzenia, osoba chora na mukowiscydozę ma często problemy z zachowaniem szczupłej sylwetki, przybiera na wadze. prawda / fałsz
7. Osoby chore na mukowiscydozę powinny ćwiczyć na lekcjach wf. prawda / fałsz
8. Chorzy na mukowiscydozę muszą pamiętać o dosalaniu potraw. prawda / fałsz

MATERIAŁ 1

Zaznacz, czy podane poniżej stwierdzenia na temat mukowiscydozy są prawdziwe czy fałszywe:

1. Mukowiscydoza to choroba płuc. prawda / fałsz
2. Mukowiscydoza to choroba genetyczna. prawda / fałsz
3. Od chorej na mukowiscydozę, kaszlącej osoby można się zarazić. prawda / fałsz
4. Jest to uleczalna choroba przewlekła. prawda / fałsz
5. Kaszel spowodowany jest zalegającym w oskrzelach i oskrzelikach śluzem. prawda / fałsz
6. Pomimo regularnego jedzenia, osoba chora na mukowiscydozę ma często problemy z zachowaniem szczupłej sylwetki, przybiera na wadze. prawda / fałsz
7. Osoby chore na mukowiscydozę powinny ćwiczyć na lekcjach wf. prawda / fałsz
8. Chorzy na mukowiscydozę muszą pamiętać o dosalaniu potraw. prawda / fałsz

MATERIAŁ 1 Z KOMENTARZEM DLA NAUCZYCIELA

Zaznacz, czy podane poniżej stwierdzenia na temat mukowiscydozy są prawdziwe czy fałszywe:

1. Mukowiscydoza to choroba płuc. prawda / fałsz

Jest to schorzenie ogólnoustrojowe, szczególnie atakujące układy oddechowy i pokarmowy.

2. Mukowiscydoza to choroba genetyczna. prawda / fałsz

Jest to choroba, z którą chorzy się rodzą, a nie nabywają w późniejszym życiu. Do chwili obecnej znanych jest już ponad 1600 różnych mutacji genu CFTR odpowiadającego za objawy mukowiscydozy. Choroba zapisana jest w DNA rodziców, które pełni rolę nośnika informacji genetycznej określając również wiele innych cech dziecka, takich jak np. jego wysokość, kolor włosów czy oczu. Dziecko chore zawsze dziedziczy dwa egzemplarze wadliwego genu powodującego mukowiscydozę - jeden od swej matki, drugi od ojca. W przypadku gdy oboje rodzice są nosicielami wadliwego genu prawdopodobieństwo wystąpienia choroby u ich dziecka wynosi 1:4, co oznacza, że mają 75% szans na urodzenie dziecka zdrowego. Gdy dziecko rodzi się z osoby chorej i nosiciela ryzyko odziedziczenia choroby wynosi już 50% (jak 2:4). W przypadku gdy jeden z rodziców choruje na mukowiscydozę, a drugi nie jest nosicielem wadliwego genu, nie ma ryzyka odziedziczenia choroby, jednak dziecko na pewno będzie nosicielem wadliwego genu. Statystycznie mukowiscydozę stwierdza się w Polsce u jednego na cztery tysiące urodzonych dzieci. Chorują zarówno chłopcy jak i dziewczęta.

3. Od chorej na mukowiscydozę, kaszlącej osoby można się zarazić. prawda / fałsz

Mukowiscydozy nie można złapać tak jak choroby zakaźnej, ani zarazić się nią od innej osoby.

4. Jest to uleczalna choroba przewlekła. prawda / fałsz

Mukowiscydoza jest nieuleczalna. Nie ma na nią leku, ale dzięki rozwojowi medycyny jakość i długość życia podnosi się z roku na rok.

5. Kaszel spowodowany jest zalegającym w oskrzelach i oskrzelikach śluzem. prawda / fałsz

Mukowiscydoza kojarzy się głównie z chorobą płuc, ponieważ zmiany najczęściej występują w układzie oddechowym, a intensywny kaszel jest jej charakterystycznym i najczęstszym objawem. Spowodowany jest on gęstym, lepkim, zalegającym w oskrzelach i oskrzelikach śluzem. U osób bez mukowiscydozy śluz oskrzelowy zawiera ok. 95% wody, co sprawia, że jest na tyle płynny, aby się swobodnie przemieszczać w kierunku głównych oskrzeli. Jego zadaniem jest zbieranie i usuwanie bakterii gromadzących się w układzie oddechowym. U osób chorych na mukowiscydozę wydzielina ta jest bardzo gęsta, gromadzi się i czopuje oskrzeliki, utrudniając swobodne oddychanie, a tym samym zatrzymując bakterie wewnątrz układu oddechowego oraz stwarzając dogodne pole do ich rozmnażania się. Powoduje to nawracające zakażenia dróg oddechowych i prowadzi do przewlekłego stanu zapalnego.

6. Pomimo regularnego jedzenia, osoba chora na mukowiscydozę ma często problemy z zachowaniem szczupłej sylwetki, przybiera na wadze. prawda / fałsz

Pomimo regularnego jedzenia organizm osoby chorej na mukowiscydozę nie otrzymuje wystarczającej ilości składników potrzebnych do rozwoju. Gęsty i lepki śluz blokuje przewody trzustkowe, przez co zaburzony jest proces wydzielania enzymów odpowiedzialnych za rozkładanie i wchłanianie substancji odżywczych tj. tłuszczów, węglowodanów i białek z pokarmu do krwioobiegu. Potocznie mówiąc, jedzenie "przelatuje" przez osobę chorą. Rozwiązaniem jest przyjmowanie doustnie enzymów trzustkowych oraz właściwa, wysokoenergetyczna, wysokobiałkowa i wysokotłuszczowa dieta. Takie działanie jest w stanie zapobiec niezamierzonej utracie wagi.

7. Osoby chore na mukowiscydozę powinny ćwiczyć na lekcjach wf. prawda / fałsz

Aktywność wspiera fizjoterapię ukierunkowaną na usuwanie śluzu.

8. Chorzy na mukowiscydozę muszą pamiętać o dosalaniu potraw. prawda / fałsz

Chorzy na mukowiscydozę wraz z potem tracą dużo jonów chlorkowych. Sprawia to, że ich skóra jest bardzo słona w smaku. Sprawdzenie stężenia chlorków w pocie jest pierwszą metodą rozpoznania choroby. Chorzy tracą zbyt dużo soli i muszą pamiętać o uzupełnianiu jej braku na co dzień, nie tylko w okresie upałów czy wzmożonego wysiłku fizycznego.

MATERIAŁ 2 - karta pracy

Jak może czuć się bohaterka filmu w swojej szkole? Jakże przeżywa emocje?

Jak myślisz, jak się zachowuje na co dzień, jak próbuje sobie poradzić?

Co sobie może myśleć
- o sobie, o innych?

Czego potrzebuje?

MATERIAŁ 3 - Zdania podsumowujące

Dowiedziałem / Dowiedziałam się, że...
Zaskoczyło mnie...
Zaczynam się zastanawiać...

Dowiedziałem / Dowiedziałam się, że...
Zaskoczyło mnie...
Zaczynam się zastanawiać...

Dowiedziałem / Dowiedziałam się, że...
Zaskoczyło mnie...
Zaczynam się zastanawiać...

MATERIAŁ 4

Przyznaj się... nie zgadłbyś

Historia Ani

W dorosłość z mukowiscydozą

Życie z mukowiscydozą

Przyznaj się... nie zgadłbyś

Historia Ani

W dorosłość z mukowiscydozą

Życie z mukowiscydozą

MATERIAŁ 4

INSTRUKCJA OBSŁUGI KODÓW QR:

Co to są kody QR?

Kody QR zawierają treści, np. linki do stron internetowych lub tekst.

Jak zeskanować kod QR?

Jeśli dysponujesz urządzeniem mobilnym (smartfonem, tabletem):

- z systemem Android, pobierz bezpłatną appkę QR Droid dostępną pod adresem
bit.ly/skanujwandroidzie
- z systemem iOS (iphone, ipad), pobierz bezpłatną appkę Qrafter dostępną pod adresem
bit.ly/skanujipadem

INSTRUKCJA OBSŁUGI KODÓW QR:

Co to są kody QR?

Kody QR zawierają treści, np. linki do stron internetowych lub tekst.

Jak zeskanować kod QR?

Jeśli dysponujesz urządzeniem mobilnym (smartfonem, tabletem):

- z systemem Android, pobierz bezpłatną appkę QR Droid dostępną pod adresem
bit.ly/skanujwandroidzie
- z systemem iOS (iphone, ipad), pobierz bezpłatną appkę Qrafter dostępną pod adresem
bit.ly/skanujipadem